גליונות לעיון בפרשת השבוע

שנכתב בידי נחמה ליבוביץ שנה רביעית

פנחס(תשי"ה) כ"ז אייר

(הערה: ביקטע זה עסק גם גליון פנחס תש"ב, עיין שם והשלם על ידו את גליוננו זה).

א. א ותקרבנה בנות צלפחד...
ספרי כ"ז א: כיון ששמעו בנות צלפחד שהארץ מתחלקת לשבטים ולא לנקבות, נתקבצו כלן זו על זו ליטול עצה. אמרו: לא כרחמי בשר ודם רחמי המקום. בשר ודם רחמיו על הזכרים יותר מעל הנקבות, אבל מי שאמר והיה העולם אינו כן, אלא על הזכרים ועל הנקבות - רחמיו על הכל. שנאמר (תהלים קס"ה): טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.
מהו הדיוק הלשוני שעליו נבנו דברי חז"ל אלה?

אב. א מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה.
השוה דברי רש"י ד"ה מחלה נעה לדבריו ל"ו י"א ד"ה מחלה תרצה?
1. דברי רש"י כאן נראים כסותרים דבריו שם. במה?
2. התוכל ליישב סתירה זו?
(השוה לש לה זו גליון קדושים תש"ג ב2.)

ג. ב ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים...
רש"י ד"ה לפני משה.
אבן עזרא: הבנות האלה הלכו בראשונה לפני משה ואמרו לו: "אדוני, לדין באנו". והוא השיבן: "הלא נתתי לישראל שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמשים ושרי עשרות. לכו לפניהם, ומה תבקשו ממני בדבר המשפט?!" הלכו לפני אלעזר הכהן (כי פתרון כבר היה מת) והשיבן כזה הדבר. הלכו לנשיאים ושרי העדה ואמרו אליהם טענתם, השיבום: "הדבר הזה הוא מכלל הדבר הקשה" (עיין שמות י"ח כ"ו) ואנחנו לא שמענו משפטו. לכו אל משה!" התחכמו והכו עד אשר היו כלם נקבצים פתח אהל מועד ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר ולפני הנשיאים ואמרו בפני כלם טענתם לאמר: "ראו עתה, מי הוא הראוי לדון בזה?"
1. מה הקשי בפסוק המתורץ בדבריו?
2. מה בינו לבין שתי תשובות רש"י?
3. מהי מעלת פרושו?

ד. ג. והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח
בבא בתרא קי"ח: והוא לא היה בתוך העדה - זה עדת מרגלים, הנועדים על ה' - אלו המתלוננים, בעדת קרח - כמשמעו.
רש"י ד"ה והוא לא היה.
רמב"ן " " " "
1) בעל תורה תמימה שואל: מנא ליה לדרש כך, דילמא כמשמעו, שלא היה בעדת קרח? ענה על שאלתו.
2) למה לא הזכיר רש"י שלא היה בעדת המרגלים כמו שנאמר בגמרא, והזכיר רק המתלוננים ועדת קרח?
3) במה שונה הרמב"ן בפרושו "על דרך הפשט" מפירוש רש"י?

אאה. ג רמב"ן ד"ה בחטאו מת.
1. מה קשה לו? 2. מה בינו לבין ר' יהודה הלוי?

אאו. ד' רש"י ד"ה כי אין לו בן.
1. מה בא לתרץ בדבריו הראשונים עד "תובעות כלום"?
2. לסוף דבריו מקשה בעל לבוש האורה: מה היתה חכמתן ביזה גדולה כל כך. אפילו באומות העולם נוהגין כן, שהבן קודם לבת?

אז. ט ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו.
בבא בתרא פרק ח' משנה ב': סדר נחלות כך הוא: איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. בן קודם לבת. וכל יוצאי ירכו של בן קודמין לבת. בת קודמת לאחיו... ... והאב קודם לכל יוצאי ירכו.
למה קצרה התורה כאן ולא הזכירה, שהאב קודם בירושת בנו לאחים, בשמת בלי זרע?
העזר בתשובתך ברמב"ן

ח. שאלת מגנון: למה נאמר בפסוקים ט, י, י"א: ונתתם את נחלתו. ורק בפסוק ח' נאמר: והעברתם את נחלתו.

יש לשלח: תשובות (גם שאלות) לגב' ד"ר נחמה ליבוביץ, קרית משה, ירושלים.